Date:- 02 NOV 2023 Roll No. | | | |

Navkonkan Education Society's

D.B.J. College Chiplun

XII Terminal Examination 2023-24

Time:-2.30 Hrs. Sub- English Pages-07 Mark :- 50

Important Instruction:

1) *Each activity has to be answered in complete sentences. One word answer will not be given credit. Just the correct activity number written in case of options will not be given credit.*
2) *Web diagrams, flow charts, tables etc. are to be presented exactly as they are with answers.*
3) *In point 2 above, just words without the presentation of the activity format/design, will not be given credit. Use of colour pencils/pens etc. is not allowed. (Only blue/black pens are allowed).*
4) *Multiple answers to the same activity will be treated as wrong and will not be given any credit.*
5) *Maintain the sequence of the section/Question Nos/Activities throughout the activity sheet.*

SECTION-1: PROSE
(Reading for Comprehension and Language Study)

Q.1. (A) Read the following extract and complete given activities: (12) (16)

He had left his village without any previous thought or plan. If he had continued there he would have carried on the work of his forefathers namely, tilling the land, living, marrying, and ripening in his cornfield and ancestral home. But that was not to be. He had to leave home without telling anyone, and he could not rest till he left it behind a couple of hundred miles. To a villager it is a great deal, as if an ocean flowed between.

He had a working analysis of mankind's troubles: marriage, money, and the tangles of human ties. Long practice had sharpened his perception. Within five minutes he understood what was wrong. He charged three pies per question. never opened his mouth till the other had spoken for at least ten minutes, which provided him enough stuff for a dozen answers and advices. When he told the person before him, gazing at his palm, "In many ways you are not getting the fullest results for your efforts," nine out of ten were disposed to agree with him. Or he questioned "Is there any woman in your family, maybe even a distant relative who is not well disposed towards you?" Or he gave an analysis of character: "Most of your troubles are due to your nature. How can you be otherwise with Saturn where he is? You have an impetuous nature and a rough exterior." This endeared him to their hearts immediately, for even the mildest of us loves to think that he has a forbidding exterior.

A.1. Rewrite the following sentence and state whether they are 'True' or 'False': (2)

(i) With proper planning and previous thought he had left his village.

(ii) He had a working analysis of mankind's troubles.

(iii) He was unable to understand what was wrong within five minutes.

(iv) He allows the other to speak for at least ten minutes so that he can get enough stuff for predicting future.

A.2. Complete the following: **(2)**

The astrologer had become efficient in his profession because.....

(i) He had a working analysis of .....

(ii) Long practice .....

(iii) Within five minutes .....

(iv) Never opened his mouth .....

A.3. 'This endeared him to their hearts immediately.' **(2)**

Explain the statement in about 50 words

A.4. In the age of modern 'science and technology' do you believe in astrology /astrologer. Give proofs to support your answers. **(2)**

A.5. Language Study: **(2)**

(i) Long practice had sharpened his perception. (Identify the tense)

(ii) You have an impetuous nature and a rough exterior.

(Rewrite using Not only.....but also)

A.6. Find out the words form the extract which mean: **(2)**

(i) inheritable (ii) observation (iii) impulsive (iv) made likeable

B1 Language study: (Non-Textual Grammar) Do as directed: **(3)**

(i) He went in the market and bought about a dozen of blank papers. 1

(Make it a 'Simple Sentence')

(ii) We can accept our life gracefully. 1

(Rewrite using modal auxiliary showing '(Compulsion')

(iii) He is good ..... English, but weak.....Mathematics. 1

(Fill in the blanks with proper prepositions and Rewrite.)

B2. Spot the error in the given sentence and Rewrite the correct sentence.

She has been worked in his office since 1996. **1**

SECTION-II-POETRY AND APPRECIATION

Q2 (A) Read the following extract and complete the activities given below:

(10) (14)

Weavers, weaving at break of day.
Why do you weave a garment so gay?..
Blue as the wing of a halcyon wild,
We weave the robes of a newborn Child.

Weavers, weaving at fall of night,
Why do you weave a garment so bright?.
Like the plumes of a peacock, purple and green.
We weave the marriage-veils of a queen .

Weavers, weaving solemn and still,
What do you weave in the moonlight chill...
White as a feather and white as a cloud,
We weave a dead man's funeral shroud.

A1. Complete the following tree-diagram with the help of the given extract. **(2)**

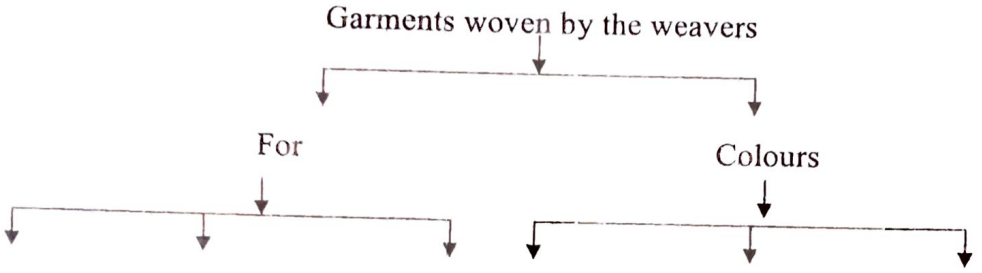

A.2. Explain in the light of the extract, the significance of the colours in human life **(2)**

A.3. Which phase of life do you like the most? Why? **(2)**

A4. Name and explain the figure of speech in the following line: **(2)**
'Like the plumes of peacock, purple and green'

A5. Compose the last two lines of your own to complete the following short poem: (2)
Life is full of ups and downs
There are joys as well as sorrows

(B) Appreciation: **(4)**

Read the given extract and write the appreciation of the given poem based on the following aspects.

Afoot and light hearted I take to the open road,
Healthy, free, the world before me,
The long brown path before me leading wherever I choose.
Hence forth I ask not good - fortune I myself am
good fortune,
Hence forth I whimper no more, postpone no more,
Done with indoor complaints, libraries, querulous criticisms,
Strong and content I travel the open road.
The earth, that is sufficient,
I do not want the constellations any nearer,

I know they are very well where they are,
I know they suffice for those who belong to them.

- **About the poem, significance of the title**
- **Form of the poem , theme and its significance**
- **Poetic style , language features, poetic devices**
- **Inspirational message, values, morals reflected**
- **Your opinion and critical evaluation of the poem.**

Section III- Writing Skill

Q3(A.) Complete the activities as per the instructions given below: **(4)[12]**

1) Drafting a virtual message:

Rahul comes home from office and notices the door of his flat / house is locked. As he had another key with him, he opens the door and enters the house. On the table he finds a note left for him by his wife saying that she had to rush to the school of her son who has met with an accident. She also has written if any emergency is there, she will inform him immediately. She has also told him to take his evening snacks and he could heat it in microwave if he wants it hot, and has asked him to be very careful while handling microwave switch.

Draft a message which Rahul's wife has left for him.

OR

(2) Statement of Purpose:

Read the following personal details and prepare a suitable statement of purpose.

You are an avid animal lover. You have a pet dog and some love birds at your home. You are extremely fond of them. You have been a member of a bird watcher's club. You have loved going on safari. You have taken care of orphan animals or animals who are hurt. In school you loved biology. Now you wish to make career in this field. The university of Cambridge offers an excellent course/programme which would boost your career. Make a statement of Purpose which will help you to get admission to this university.

OR

(3) Group Discussion:

You and your friends including Rahul are on the Juhu Beach, Mumbai. You are discussing about the hot weather in Mumbai. You discuss about the cold weather at Mahabaleshwar and Panchgani. Write a short group discussion amongst you and your friends. You are sumedh. Write your answer in 8 to 10 dialogues.

(B) Attempt any ONE of the following: **(4)**

(1) Email Writing:

Write an email to your friend about your proposed trek. You can take help of the following points. You can keep your parents informed about it by adding them in BCC.

- ✓ A trek in the forest of Vasota fort in the Sahyadri ranges
- ✓ Time and duration
- ✓ Type of trek (cycle/motorbike/walk)
- ✓ Facilities provided
- ✓ Last date for Registration
- ✓ Fees

OR

(2) Report Writing:

Write a report for your college magazine describing the proceedings of an inter collegiate cultural festival organised by your college.

OR

(3) Interview Questions:

Imagine you are going to interview a well-known doctor in your area. Prepare a set of 8 to 10 questions focussing on his career, practice, social behaviour and the activities he carried out. Frame out the questions as per following table.

Name of the interviewee (distinguished personality)	
Area of Success/Reputation	
Date/Venue/Time	
Duration of interview	
Questions:	
1)Family background	
2)Inspiration	
3)Hurdles	
4)Purpose of work in poor area	

5)Initial days as a doctor	
6)Ways method/s to attract people	
7)Family/wife's support	
8)Memorable incident	
9)Message	

(C) Attempt any one of the following: (4)

(1) Speech Writing:

You intend to take part in an inter collegiate elocution competition. One of the topic there is' Stop Cruelty to Animals and Birds' prepare speech on it in about 120 words.

OR

(2) Compering :

Imagine that you are a compere of Annual Day of your college.Write a script for the same. Make use of the following points.

- Introduction-a brief introduction of the programme/function
- Lighting of lamp
- Welcome song
- Welcome speech-Principal's speech.welcome of the guest, guest's speech
- Prize distribution
- Vote of thanks

OR

(3) Expansion of Idea:

Expand the following idea with the help of the points given below. Write your answer in about 100-150 words.

A Stitch in Time Saves Nine

- Literal meaning of the proverb
- Importance of doing work regularly
- Don't keep your work pending
- Support your understanding of the symbolic meaning of the words
- Sum up the expansion with what you have learnt from the given proverb

SECTION IV-(LITERARY GENRE-NOVEL)

Q4A) Complete the activities given below as per the instruction: **(4)[8]**

(i) Match the following items from column-'A' with those from the column-'B': (2)

Column'A'		Column'B'	
(a)	Oroonoku	(i)	Joseph Conard
(b)	The Heart of Darkness	(ii)	John Bunyan
(c)	Frankemstein	(iii)	Aphra Behn
(d)	The Pilgrim's Progress	(iv)	Mary Shelly

(ii) Choose the correct alternatives and complete the given statement: **(2)**

(a) Novels with elements of horror ,blood-shed and mystery are called_____ novels.

(Realistic, Gothic, Psychological)

(b)The German word 'bildungsroman' indicates_____.

(Letter, New, Growth)

(c)There are_____ essential elements of 'Novella'.

(six, eight, eleven)

(d)Struggle between the opposite forces in the story is called _____

(plot, conflict/setting)

(B) Activities based on the extract of the novel 'To Sir, with Love' **(4)**

(Answer in about 50 words):

(i)Give the character-sketch of E. R . Braithwaite (the narrator). (2)

(ii)Describe how Miss Philips justifies the importance of P.T. to Denham. (2)

Date: 0 3 NOV 2023 Roll No:

Navkonkan Education Society's
D.B.J. College, Chiplun.
XII Terminal Examination 2023-2024
Sub: MARATHI (Arts)

Time: 2:30Hrs **(03Pages)** **Max.Marks: 50**

कृतिपत्रिकेसाठी सूचना :

- *आकलन कृती व व्याकरण यांमधील आकृत्या किंवा चौकटी पेनाने अथवा पेन्सिलीने व्यवस्थित काढाव्यात*
- *स्वच्छता, नीटनेटकेपणा व लेखननियमानुसार लेखन याकडे जाणीवपूर्वक लक्ष द्यावे*

कृती – १) अ) सूचनेप्रमाणे कृती सोडवा. (०६)

१. लेखकाने वर्णन केलेली विकृती – [redacted] [redacted] (१)

२. अक्षम्य वेग म्हणजे ---------- (१)

आता माणूस घरातून दारात आला, की वाहनावर आरूढ होतो. वेळ थोडा असतो. कामे बरीच असतात. पायी चालत उरकता येत नाहीत. जीवन हे दशदिशांना विभागलेले आहे. मुलांची शाळा एका टोकाला, आपले कार्यालय दुसऱ्या टोकाला, मंडई एका बाजूला तर दवाखाना दूर, कुठल्या तरी दिशेला. जीवनाची ही टोके सांधणार कशी? जोडणार कशी? शेवटी गती ही घ्यावीच लागते. यथाप्रमाण गती ही गरज आहे; पण अप्रमाण, अवास्तव आणि अनावश्यक गती ही एक विकृती आहे. आपली कामे यथासांग पार पाडावीत? एवढा वेग जीवनाला असावा त्यापेक्षा अधिक वेग म्हणजे अक्षम्य आवेग म्हणावा लागेल. तो आत्मघातकी ठरतो. अमेरिकेसारख्या विकसित देशात माणसे वेगाने जीवन जगतात. घरोघर आणि दरडोई वाहन उपलब्ध असते. रस्ते रुंद, सरळ, निर्विघ्न आणि एकमार्गी असतात. घरे, कार्यालये, बाजारपेठा यांत निदान शंभर मैलांचे किमान अंतर असते. जवळच्या जवळ सगळे असे सहसा नसते. अंतरावरच्या गोष्टींशी जवळीक साधण्यासाठी दूरवर जावे लागते. यातून माणसामाणसांत दुरावा निर्माण होतो. तसे जाचदायक आणि असहय होऊ नये म्हणून वेगाचा आश्रय घेतला जातो. वेगामुळे माणसे बेभान होतात. भान हरपले म्हणजे अस्वस्थता विरून जाते. वेगात एक बेहोषी असते.

३. 'वाहनाची अतिगती ही विकृती आहे.' याबाबत तुमचे मत १२ते१५ ओळींत लिहा. (४)

किंवा

३. रस्त्यावरील वाहतुक कोंडी कमी करण्याच्या उपाययोजना लिहा.

ब) खालील उताऱ्याच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा. (०६)

१. लेखिकेच्या प्रवासातील शेवटच्या टप्प्यातील ठिकाणे -- (१)

[redacted] [redacted]

२. पुलावरील जवान इतके तास उभा राहिला – [redacted] (१)

प्रवासातील शेवटच्या टप्प्यात कारगिल आणि मग द्रासला जायला निघालो. तेव्हा कारगिलमध्ये शिरताना लागणाऱ्या एका पुलावर एक सैनिक तैनात होता. आमच्या चार गाडयांची तपासणी चालू असतानाच मी त्याच्याशी गप्पा मारत होते. ''कल आपको इसी रास्ते से वापस जाना है।'' असं तो म्हणाला. ''बढिया, कल फिर मिलेंगे ।'' ''नहीं, कल मैं नहीं रहूँगा । मेरा बडी होगा, मतलब मेरा साथी। लेकिन आपको कारगिल में किसी भी चीज की जरूरत पडे, तो यहाँ जरूर आना ।''

आम्ही योजल्याप्रमाणे कार्यक्रम आटोपून दुसऱ्या दिवशी संध्याकाळी त्या पुलावर आलो, तर तोच बच्चा उभा होता. ''अरे तू परत आलास?'' हया माझ्या प्रश्नावर तो हसून म्हणाला, ''मैं गया ही कहाँ था? मेरा बडी बीमार है, इसलिए मैं कल से यही हूँ।'' जवळजवळ छत्तीस तास तो मुलगा तिथे उभा होता.

''अरे, तुझा बडी आजपण नाही आला तर?'' माझ्या '१० ते ५' हया ड्युटीच्या चौकटीत हे छत्तीस तास उभं राहणं बसतच नव्हतं. तो हसून म्हणाला, ''मॅडम, कोई बात नहीं। वो ठीक होने तक मैं यहाँ खडा रहूँगा—चाहे और दो दिन भी क्यूँ ना लगे!'' 'हे इतक्या सहजतेने तू कसं बोलतोस?' या माझ्या प्रश्नावर तो डोक्याला हात लावून म्हणाला, ''सब कुछ आसान है, मॅडमजी। सिर्फ दिमाग मे डाल देना है।'' प्रश्न पडायच्या आतच उत्तर तयार असलेला हा वीस--एकवीस वर्षांचा मुलगा!

३. 'सब कुछ आसान है, मॅडमजी। सिर्फ दिमाग में डालना है'. या विधानाचा आशय तुम्ही तुमच्या जीवनात कसा अमलात आणाल ते लिहा. (४)

किंवा

३. सैनिकी जीवन व सामान्य नागरिक यांच्यातील तुलना तुमच्या शब्दात १२ ते १५ ओळीत लिहा

कृती २. अ) खालील कवितेच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा. (०६)

१. एका शब्दात उत्तर लिहा.

कवीची सदैव सोबत करणारी _____ (१)

२. 'जीवनाचे सार सांगून दिशाभूल करतात' या अर्थाच्या २ ओळी लिहा. (१)

रंगुनी रंगांत साऱ्या रंग माझा वेगळा!
गुंतुनी गुंत्यांत साऱ्या पाय माझा मोकळा!
कोण जाणे कोठुनी ह्या सावल्या आल्या पुढे;
मी असा की लागती ह्या सावल्यांच्याही झळा!
राहती माझ्यासवें हीं आसवें गीतांपरी;
हें कशाचें दुःख ज्याला लागला माझा लळा :
कोणत्या काळीं कळेना मी जगाया लागलों
अन् कुठे आयुष्य गेलें कापुनी माझा गळा!
सांगती 'तात्पर्य' माझें साऱख्या खोट्या दिशा :
"चालणारा पांगळा अन् पाहणारा आंधळा!"
माणसांच्या मध्यरात्रीं हिंडणारा सूर्य मी :
माझियासाठी न माझा पेटण्याचा सोहळा!

३. 'रंग माझा वेगळा' या गझलेतून कवीला आलेले अनुभव तुमच्या शब्दांत १२ ते १५ ओळींत लिहा. (४)

ब) सूचने नुसार कृती सोडवा. (०२)

रे थांब जरा आषाढघना
बघुं दे दिठी भरुन तुझी करुणा
कोमल पाचूंची हीं शेतें
प्रवाळमातीमधली औतें
इंद्रनीळ वेळूंचीं बेटें
या तुझ्याच पदविन्यासखुणा

या ओळींचे आशयसौंदर्य लिहा.

किंवा

फुलं सोन्याची, झेंडू तोडते
बाई तोडते
नाही फुलं ग, देह तोडते
बाई तोडते
घरादाराला, तोरण बांधते
बाई बांधते
रोज मातीत, मी ग नांदते
बाई नांदते

या ओळींचा अर्थ लिहा.

कृती — ३) सूचनेप्रमाणे कृती सोडवा. (०४)

१. 'कथा' या शब्दाचा अर्थ लिहा.---------- (१)

२. प्रारंभी कथा लेखन करण्यामागच कारण.---------- (१)

मनुष्य आपले अनुभव व कल्पना जेव्हा दुसऱ्याला सांगू लागला तेव्हाच त्याची गोष्ट झाली आणि त्यातून कथेचा जन्म झाला. 'कथा' या शब्दाचा शब्दशः अर्थ गोष्ट, कहाणी, हकीकत, वर्णन असा आहे. लक्षवेधी, सोप्या, सुटसुटीत आणि रसाळ शब्दांत पूर्वी गोष्ट सांगितली जात असे. या श्रवण—गोष्टीतून मनोरंजन व अपत्यक्षपणे बोध देण्याचा प्रयत्न होत असे.

मौखिक परंपरेतून सुरू झालेल्या व लिखित स्वरूपात स्थिरावलेल्या 'कथा' या वाङ्मयप्रकाराला उत्तरोत्तर लोकप्रियता लाभत गेली. कथ् म्हणजे सागणे. निवेदन करणे. कथ् या मूळ धातूपासून 'कथा' हा शब्द रूढ झाला आहे. भारतात कथा या साहित्यप्रकाराला फार मोठी परंपरा आहे.

प्रारंभी एखादी शिकवण देण्यासाठी, बोध देण्यासाठी कथालेखन केले गेले. नतर--नंतर मनोरंजन करण्यासाठी किंवा एखादा विचार, भावना, चित्तार्कषक घटना वाचकांपर्यंत पोहोचवण्यासाठी कथा लिहिल्या जाऊ लागल्या

कथेत घटना असतात, कथानक असते, तिच्यात पात्रे असतात, स्थळ, काळ, वेळ यांचाही उल्लेख कथते असतो कथेच्या विषयानुसार तिच्यात विशिष्ट वातावरणही असते आणि समर्पक अशी निवेदनशैलीही असते. कथेतील पात्रांच्या परस्परसंबंधातून निर्माण झालेले ताणतणाव, संघर्ष, गुंतागुंतही कथेत असते आणि या सर्वांचा एक उत्कर्षबिंदूही (क्लायमॅक्स) असतो कथेत! अर्थात या सर्व घटकांनी युक्त अशा कथेला समर्पक शेवटही असतो तसचे एक सुयोग्य आणि उत्तम शीर्षकही असतो.

थोडक्यात सांगायचे तर... कथा म्हणजे ..

'एका विशिष्ट स्थलकाली पात्रांच्या परस्परसंबंधातून घडलेल्या घटनांचे एखादया विशिष्ट हेतूने केले उत्कंठावर्धक चित्रण म्हणजे कथा.'

३. कथा म्हणजे काय ते थोडक्यात लिहा. (२)

कृती ४ अ) **थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक)** (०२)

१. मुलाखत म्हणजे काय ते थोडक्यात स्पष्ट करा.

२. माहितीपत्रक म्हणजे अप्रत्यक्ष जाहिरातच असते हे स्पष्ट करा.

ब)दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे कृती सोडवा. (कोणतेही एक) (४)

१. पुढील मुद्द्यांच्या आधारे मुलाखतीची पूर्वतयारी याविषयी माहिती लिहा.
मुलाखत म्हणजे------मुलाखतीचा पाया----------मुलाखतीचे उद्दिष्टये
-----मुलाखतीचे स्वरुप.

२. पुढील मुद्द्यांच्या आधारे माहितीपत्रकाचे स्वरुप याविषयी माहिती लिहा.
माहितीपत्रक म्हणजे------जनमत आकर्षित करणारे माध्यम -------ग्राहकाला
होणारे फायदे---------हेतू----------वेगळेपण--------वैशिष्टये.

कृती– ५) **सूचनेनुसार कृती करा.** (१०)

१. उद्गारार्थी वाक्य ओळखा. (१)
अ) जगात सर्व सुखी असा कोण आहे ?
ब) सचिन तेंडूलकर उत्तम फलंदाज आहे.
क) किती छान आहे हे फूल !

२. पुढील सगळे मार्ग बंदच होते. (नकारार्थी वाक्य करा) (१)

३. 'दशमुख' या शब्दातील समास ओळखा. (१)
अ) द्विगू समास ब) अव्ययीभाव क) बहुव्रीही समास

४. 'आईबाप' या शब्दातील समास ओळखा. (१)
अ) द्वंद्व समास ब) कर्मधारय क) द्विगू समास

५. झाले बहु, होतिल बहु, आहेतहि बहु, परंतु या सम हा।
या ओळीतील अलंकार ओळखा. (१)
अ) अनन्वय ब) अपन्हुती क) अतिशयोक्ती

६. तदितर खग भेणे वेगळाले पळाले
कठिण समय येता कोण कामास येतो? (अलंकार ओळखा) (१)
अ) अनन्वय ब) अपन्हुती क) अर्थान्तरन्यास

७. समानार्थी शब्द लिहा. (२)
अ) मूल्य-- ब) देह--

८. विरूध्दार्थी शब्द लिहा. (२)
अ)आधार-- ब) निरुपयोगी--

कृती–६) पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर ३०० शब्दांत निबंध लिहा. (१०)

१. पावसाळयातील एक संध्याकाळ.

२. माझा आवडता कलावंत/लेखक.

३. इंटरनेट एक कल्पवृक्ष.

४. मी मुख्यमंत्री झालो तर.

५. एका सैनिकाचे मनोगत.

Date:- 04 NOV 2023

Navkokan Education society's
D.B.J. College, Chiplun
XII Terminal Examination 2023 - 24

Roll No.

Time - 2½ Hrs | Sub – History | Pages:- 2 | Marks - 50

प्र. १अ दिलेल्या पर्यायां पैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. (५)

१) इ.स. १६०९ मधे ———————— ने अधिक सुधारीत दुर्बिण तयार केली.
अ)जॉन के ब) कोपर्निकस क) गॉलिलीओ ड) केपलर

२) वास्को–द–गामा हा———————— या देशाचा दर्यावर्दी होता
अ) पोलंड ब) इंग्लंड क) फ्रान्स ड) पोर्तुगाल

३) मराठ्यांनी पोर्तुगीजांना————————च्या वेढ्यात पराभूत केले.
अ) वेंगुर्ला ब)फोंडा क) सुरत ड) राजापूर

४) आर्य समाजाची स्थापना———————— यांनी केली.
अ) स्वामी विवेकानंद ब) मा. फुले.
क) स्वामी दयानंद सरस्वती ड) राम स्वामी नायकर

५) भारतीय राष्ट्रीय सभेच्या पहिल्या अधिवेशनाचे ———————— हे अध्यक्ष होते.
अ) द्वारकानाथ टागोर ब) व्योमेशचंद्र बॅनर्जी
क) दादा भाई नौरोजी ड) सुरेंद्रनाथ बॅनर्जी

ब) पुढील संचा मधील 'ब' गटातील चुकीची जोडी दुरुस्त करून लिहा. (३)

१)

'अ' गट	'ब' गट
कुवरसिंह	लखनौ
ननासाहेब पेशवे	कानपूर
राणी लक्ष्मीबाई	झाशी
चिमासाहेब	कोल्हापूर

२)

अर्सविश्पु	मुख्य कार्यकारी अधिकारी
शान्सेलर	न्यायाधीश
वेदोर द फझेंद	मालमत्तेवरील अधिकारी
कपिताव	कॅप्टन

३)

जॉन के	धावता धोटा
सॅम्युएल क्रॉम्प्टन	कॉटन जीन
एडमंड कार्टराइट	यंत्रमाग
जेम्स वॅट	स्टीम इंजिन

प्र.२ अ ऐतिहासीक ठिकाण, व्यक्ती, घटना या संबंधीची नावे लिहा. (३)

१ वराह मिहीर यांनी लिहीलेला ग्रंथ –
२ पोर्तुगीजांचा दारुगोळा असलेले ठिकाण –
३ या राणीच्या काळात इंग्लंडच्या सागरी मोहिमांना प्रोत्साहन मिळाले –

ब) दिलेल्या कारणांपैकी योग्य कारण निवडून विधाने पूर्ण करा. (३)

१) छत्रपती शिवाजी महाराजांनी मिठाच्या व्यापारावर संरक्षक जकाती उभारल्या कारण –
अ) पोर्तुगीजांना विरोध करण्यासाठी.
ब) इंग्रजांचा मीठाचा व्यापार मोडून काढण्यासाठी.
क) स्वराज्यात पैसा उभा करण्यासाठी.
ड) वसाहतवादयांना विरोध करण्यासाठी.

२) मुघल सम्राटान राजा राममोहन रॉय यांना राजा पदवी बहाल केली कारण –
अ) राजाराममोहन रॉय हे सम्राटाचेआवडतेहोते.
ब) राजा राममोहन रॉय मुघलांच्या खटल्याची बाजू मांडण्यासाठी इंग्लंड लागले होते.
क) ते एक कार्यक्षम वकील होते

(२) 'पाठ के चार हथियार' पाठ का सदेश लिखिए।

ड) त्यांनी इंग्लंडला भेट दिली

३) म्यानमारवर कब्जा मिळवणे हे ब्रिटीशाचे उद्दीष्ट हाते कारण.--

अ) ब्रिटीशांना साम्राज्य विस्तार करायचा होता

ब) म्यानमारची नैसर्गीक साधन संपत्ती आणी हक्काची बाजारपेठ यावर ताबा मिळवण्यासाठी

क) ब्रिटीशाना युरोपीय स्पर्धेत पुढे रहायचे होते

ड) म्यानमारचा राजा थिबा याला धडा शिकवायचा होता.

प्र.३ अ पुढील नकाशाचे नरीक्षण करून दिलेल्या प्रश्नांचीउत्तरे लिहा (२)

१) पूर्व किनारपट्टीवर फ्रेंचांनी कोठे वसाहती उभारल्या?

२) नागपूरला कोणते घराणे होते?

ब) संकल्पना चित्र पूर्ण करा (कोणतेही ३) (६)

१) वसाहतवाद फोफावण्याची कारणे

_____,_____,_____,_____

२) मुंबईतील बेटे

_____,_____,_____,_____

३) भारतावर राज्य केलेल्या युरोपीयन सत्ता

_____,_____,_____,_____

४) डचांच्या भारतातील वखारी

_____,_____,_____,_____

प्र.४ अ टिपा लिहा (कोणतेही ३) (६)

१) युरोपातील धर्मयुद्धे

२) प्रतिसरकार

३) अमेरिकेत स्वातंत्र्ययुध्द

४) आझाद हिंद सेना

ब) पुढील विधाने सकारण स्पष्ट करा (कोणतेही२) (६)

१) भारतीय सत्ताधीशांना कर्ताझ घेणे गरजेचे होते.

२) औद्योगीक क्रांतीची सुरवात सर्व प्रथम इंग्लंड मध्ये झाली.

३) रविंद्रनाथ टागोर यांनी 'सर' या पदवीचा त्याग केला.

प्र.५ तुमचे मते नोंदवा (कोणतेही २) (६)

१) मराठी सत्तेचे धोरण वसाहतवाद विरोधी होते.

२) कमलादेवी चटोपाध्याय यांनी स्वातंत्र लढ्यात योगदान दिले.

३) १८५७ चे स्वातंत्र युद्ध हे स्वातंत्रवीर सावरकर यांच्यामते पहिले स्वातंत्रयुद्ध होते.

प्र.६ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणताही १) (५)

१) डच सरकारने युनायटेड ईस्ट इंडीया कंपनीला कोणकोणते अधिकार दिले?

२) युरोपतील धर्म युध्दाच्या अपयशाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा

प्र.७ खालील प्रश्नांची दिलेल्या मुद्यांआधार सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणताही १) (५)

१) भौगोलिक शोध व शोधक

अ) वास्को—द—गामा

ब) ख्रिस्तोफर कोलंबस

क) अमेरीगो व्हेस्पुसी

२) धार्मिक सुधारणावादी चळवळी

अ) प्रार्थना समाज

ब) सत्यशोधक समाज

क) आर्यसमाज

Date: 06/11/2023

Navkonkan Education Society's
D.B.J. College, Chiplun
XII Commerce and Arts
Terminal Examination 2023-2024

Roll No. | | | |

Time: - 2 1/2 Hrs. | Sub: Economics | Pages:2 Marks: 50

सूचना- १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात
३. आवश्यक तेथे आकृत्या, तक्ते काढा.

प्र१. योग्य पर्याय निवडा: (०५)

१. उपभोक्त्याचा समतोल दर्शवणारे विधान:
अ) सीमांत उपयोगीता(MU) ही किंमतीपेक्षा जास्त आहे
ब)सीमांत उपयोगीता(MU) आणि किंमत समान आहे
क)सीमांत उपयोगीता(MU)ही किंमतीपेक्षा कमी आहे
ड) किंमत एकापेक्षा कमी आहे
पर्याय- i) अ आणि ब ii) अ, ब आणि क iii) फक्त ब iv) फक्त अ

२. निर्देशांका बाबत पुढील पैकी कोणती विधाने चुकीची आहेत.
अ) निर्देशांक हे भौगोलिक साधन आहे
ब) निर्देशांक हवेच्या दाबातील बदल मोजतात.
क) निर्देशांक आर्थिक चलातील सापेक्ष बदल मोजतात.
ड) निर्देशांक विशेष सरासरी आहेत.
पर्याय- i) क आणि ड ii) अ आणि ब iii) ब आणि क iv) अ आणि ड

3. मागणीची लवचिकता (Ed)= ० असेल तर आशा वस्तू .....
अ) चैनीच्या वस्तू असतात ब) सामान्य वस्तू असतात
क) आवश्यक वस्तू असतात ड) सुखसोयीच्या वस्तू असतात
पर्याय- i) अ आणि ब ii) क आणि ड iii) फक्त ड iv) फक्त क

४. पूर्णस्पर्धेच्या बाजारात विक्रेते हे ..... आहेत.
अ) किंमत कर्ते ब) किंमत स्विकारणारे
क) किंमत भेद करणारे ड) यापैकी नाही
पर्याय- i) अ, ब आणि क ii) फक्त क iii) फक्त ब iv) अ आणि क

५. सूक्ष्म अर्थशास्त्रा अंतर्गत अभ्यासल्या जाणा-या संकल्पना.....
अ) राष्ट्रीय उत्पन्न ब) घटक किंमत
क) सामान्य किंमत पातळी ड) उत्पादन किंमत
पर्याय- i) ब आणि ड ii) अ आणि क iii) ब आणि क iv) क आणि ड

ब) सहसंबंध पूर्ण करा: (०५)
१.समग्र/ स्थूल अर्थशास्त्र : उत्पन्न आणि रोजगार विश्लेषण :: सूक्ष्म अर्थशास्त्र :_____
२.रक्तपेढी: _____ ::लाकडापासून फर्निचर : रूप/ स्वरूप उपयोगिता

(२) 'बैजू बावरा संगीत का सच्चा पुजारी है। इस विषय को स्पष्ट कीजिए।

३.साखर किंवा गूळ : स्पर्धात्मक/ पर्यायी मागणी :: कार आणि इंधन :____
४. आयताकृती अतिपरिवलय :____ :: तीव्र उतारावा मागणी वक्र : तुलनेने अलवचिक मागणी
५. लास्पेयरचा निर्देशांक : _____ :: पाश्चेचा निर्देशांक : चालू वर्षातील वस्तूंच्या संख्येचा भारांक

क) गटात न बसणारा शब्द ओळखा: (०४)

१.विक्री खर्च : जाहिरात, मोफत भेटवस्तू, पेटंट, विंडोज डिस्प्ले
२.पुरवठ्याचे निर्धारक: तंत्रज्ञानाची स्थिती, सरकारी धोरण, वस्तूची किंमत, पुरवठ्याचा विस्तार
३.मागणीचे प्रकार: वैयक्तिक मागणी, प्रत्यक्ष मागणी, अप्रत्यक्ष मागणी, संयुक्त मागणी
४.स्थुल आर्थिक एकक/ चल: राष्ट्रीय उत्पन्न, बाजार मागणी सर्वसाधारण किंमत पातळी, व्यापारचक्र

प्र२. (अ) संकल्पना ओळखा आणि स्पष्ट करा (कोणत्याही २) (०४)

१.शबानाने तिच्या कारखान्यातील कामगारांना मजुरी आणि बँकेच्या कर्जावरील व्याज दिले.
२.भारतात, रेल्वे सेवा फक्त भारत सरकार पुरवते.
३.गावातील पुरामुळे विविध वस्तूचे भाव स्थिर राहूनही मागणी कमी झाली.

ब) फरक स्पष्ट करा. (कोणतेही २) (०४)

१.मागणीचा विस्तार आणि मागणीतील वाढ/ वृद्धि
२.एकूण उपयोगिता आणि सीमांत उपयोगिता
३.पूर्णस्पर्धाचा बाजार आणि अल्पाधिकार बाजार

प्र३. पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही ३) (१२)

१.पूर्ण स्पर्धा बाजारातील किंमत निश्चिती स्पष्ट करा.
२.पुरवठ्याच्या नियमाचे कोणतेही चार अपवाद लिहा.
३.सूक्ष्म अर्थशास्त्राची कोणतीही चार वैशिष्ट्ये सांगा.
४.मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा बाजाराची चार वैशिष्ट्ये लिहा.
५.निर्देशांकाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र४. खालील निधानांशी सहमत आहात की असहमत आहात हे कारणासह सांगा. (कोणतेही २) (०८)

१. पुरवठ्यातील विस्तार आकृतीच्या सहाय्याने दर्शविला जाऊ शकतो.
२.जेव्हा गिफेन वस्तूंची किंमत कमी होते तेव्हा त्याची मागणी वाढते.
३.स्थूल/ समग्र अर्थशास्त्र हे सूक्ष्म अर्थशास्त्रापेक्षा वेगळे आहे.
४.उपयोगिता व्यक्तिनिष्ठ संकल्पना आहे हे उपयोगितेचे एकमेव वैशिष्ट्य आहे.

प्र५. उत्तर द्या (कोणताही १) (०८)

१.घटत्या सीमांत उपयोगितेचा नियम/ सिद्धान्त अपवादांसह स्पष्ट करा.
२.मागणीची लवचिकता ही संकल्पना आणि प्रकार स्पष्ट करा.

Date: 6/11/2023

Navkonkan Education Society's
D.B.J. College, Chiplun
XII Commerce and Arts
Terminal Examination 2023-2024

Roll No. ☐☐☐

Time: - 2 1/2 Hrs. Sub: Economics Pages:2 Marks: 50

Note: -
1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicates full marks of the question.
3. Draw clean and neat diagrams wherever necessary.

Q1. Choose the correct option: **(05)**

1.Statements indicating consumer equilibrium:
a)MU is greater than price b)MU is equal to price
c) MU is less than price d) Price is less than one
Options- i) a and b ii) a, b and c iii) only b iv) only a

2. Statements that are incorrect in relation to Index numbers.
a)Index number is a geographical tool
b)Index numbers measure changes in the air pressure.
c) Index numbers measure relative changes in an economic variable.
d) Index numbers are specialized averages.
Options- i) c and d ii) a and b iii) b and c iv) a and d

3. Ed= 0 in case of .....
a)luxuries b)normal goods c)necessities d)comforts
Options- i) a and b ii) c and d iii) only d iv) only c

4. Under a perfect competition market, sellers are.....
a)Price makers b) Price takers c) Price discriminators d) none of these
Options- i) a, b and c ii) only c iii) only b iv) a and c

5. Concepts studied under Micro Economics.....
a)National Income b) Factor pricing c) General price level d) Product pricing
Options- i) b and d ii) a and c iii) b and c iv) c and d

B) Complete the correlation: **(05)**

1. Macro-Economic Theory: Income and Employment :: Micro Economic : _____
2. Blood bank: _____ :: Furniture from wood : Form Utility
3. Sugar or Jaggery: Competitive demand:: Car and fuel : _____
4. Rectangular hyperbola: _____:: Steeper demand curve : Relatively inelastic demand
5. Laaspeyre's Index : _____ : Paasche's index :: Current year quantities

C) Find the odd word out: **(04)**

1. **Selling cost**: Advertisement, Free gifts, Patents, Windows display
2. **Determinants of supply:** state of technology, government policy, price of the commodity, expansion of supply
3. **Types of demand:** Individual demand, Direct demand, Indirect demand, composite demand
4. **Aggregate Economic unit:** national income, market demand, general price level, business cycle

Q2. (A)Identify and explain the concepts (any 2) **(04)**

1. Shabana paid wages to workers in her factory and interest on her bank loan.
2. In India, railway services are provided by the Indian government only.

... सत्य सगुण का सच्चा पुजारी है। इस विषय का स्पष्ट कोजिए।

3. Due to the floods in the village, the demand for various commodities declined even though prices remained constant.

(B) Distinguish between (any 2) **(04)**

1. Expansion in demand and Increase in demar d
2. Total Utility and Marginal Utility
3. Perfect competition market and Oligopoly market

Q3. Answer the following questions. (Any 3) **(12)**

1. Explain price determination under a perfect competition market.
2. Write four exceptions to the law of supply.
3. State any four features of Micro Economics.
4. Write four features of a monopolistic competition market.
5. Explain the features of Index numbers.

Q4. State with reason whether you agree or disagree with the following statements. (any 2) **(08)**

1. Expansion in supply can be shown with the help of a diagram.
2. When the price of Giffen goods falls, demand for it increases.
3. Macro Economics is different from micro economics.
4. Utility is subjective; this is the single feature of Utility.

Q5. Answer in detail (any 1) **(08)**

1. Explain the law of Diminishing Marginal Utility with exceptions.
2. Explain the concept and types of elasticity of demand.

Date: 07 NOV 2023

Navkokan Education society's
D.B.J. College, Chiplun
XII Terminal Examination 2023 - 24

Roll No. | | | |

Time - 2½ Hrs | **Sub – Hindi** | **Pages:- 3** | **Marks - 50**

सूचनाएँ –

१) सूचना के अनुसार गद्य, पद्य, विशेष अध्ययन तथा व्यावहारिक हिंदी की कृतियों में आवश्यकता के अनुसार आकृतियों में ही उत्तर लिखना अपेक्षित है। आवश्यक है।

२) सभी आकृतियों के लिए पेन का ही उपयोग कीजिए ।

३) आकृतियों में उत्तर पेन से ही लिखना

४) व्याकरण विभाग में पूछी गई कृतियों आवश्यकता नहीं है।

५) शुद्ध, स्पष्ट एवं सुवाच्च उत्तर के लिए आकृतियों की करना अपेक्षित है।

विभाग – १ गदय अंक १२

प्रश्न १(अ) **निम्नलिखित गद्यांश पढ़कर सूचना के अनुसार कृतियाँ पूर्ण कीजिए** (06)

सुधारक पापों के विरुद्ध विद्रोह का झंडा बुलंद करता है तो पाप और उसका पापी समाज उसकी उपेक्षा करता है, उसकी ओर ध्यान नहीं देता और कभी–कभी कुछ सुन भी लेता है जो सुनकर हँस देता है जैसे वह किसी पागल की बडबड हो, प्रलाप हो। इन क्षणों में पाप का नारा होता है, अरे छोड़ो इसे और अपना काम करो।"

सुधारक का सत्य उपेक्षा की इस रगड़ से कुछ तेज होता जाता है, उसके स्वर अब पहले से कुछ पैने हो जाते हैं और कुछ ऊँचे भी।

अब समाज का पाप विवश हो जाता है कि वह सुधारक की बात सुने । वह सुनता है और उसपर निंदा की बौछारें फेंकने लगता है। सुधारक, सत्य और समाज के पाप के बीच यह गालियों की दीवार खड़ी करने का प्रयत्न है । जीवन अनुभवों का साक्षी है कि सुधारक के जो जितना समीप है, वह उसका उतना ही बड़ा निंदक होता है । यही कारण है कि सुधारकों को प्राय: क्षेत्र बदलने पड़े हैं ।

इन क्षणों में पाप का नारा होता है : "अजी बेवकूफ है, लोगों को बेवकूफ बनाना चाहता है ।"

सुधारक का सत्य निंदा की इस रगड़ से और भी प्रखर हो जाता है । अब उसकी धार चोट ही नहीं करती, काटती भी है । पाप के लिए यह चोट धीरे–धीरे असहय हो उठती है और वह बौखला उठता है। अब वह अपने सबसे तेज शस्त्र को हाथ में लेता है । यह शस्त्र है हत्या ।

सुकरात के लिए यह जहर का प्याला है, तो ईसा के लिए सूली, दयानंद के लिए यह पिसा काँच है । इन क्षणों में पाप का नारा होता है, "ओह, मैं तुम्हें खिलौना समझता रहा और तुम साँप निकले । पर मैं साँप को जीता नहीं छोड़ूँगा पीस डालूँगा ।"

सुधारक का सत्य हत्या के इस घर्षण से प्रचंड हो उठता है । शहादत उसे ऐसी धार देती है कि सुधारक के जीवन में उसे जो शक्ति प्राप्त न थी, अब वह हो जाती है । सूर्यों का ताप और प्रकाश उसमें समा जाता है, बिजलियों की कड़क और तूफानों का वेग भी ।

कृति (१) **आकृति पूर्ण कीजिए:** (02)

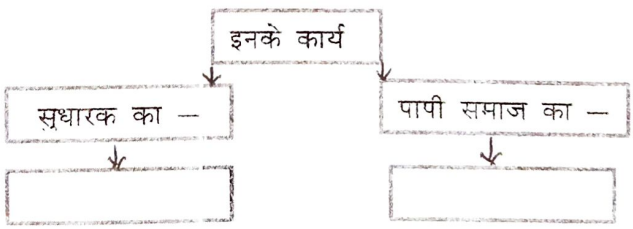

(२) **उत्तर लिखिए** (02)

• गद्यांश में आए पाप के दो नारे

i) _____

ii) _____

(३) लोगों के सक्रीय सहयोग में से ही समाज सुधारक का कार्य सफल हो सकता है। इस विषय पर ५० शब्दों अपने विचार लिखिए। (02)

(आ) **निम्नलिखित किसी दो प्रश्नों के उत्तर प्रत्येकी ८० से १०० शब्दों में लिखिए** (06)

(१) निराला जी की चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए।

(२) 'बैजू बावरा संगीत का सच्चा पुजारी है। इस विषय को स्पष्ट कीजिए।

(३) 'पाप के चार हथियार "पाठ का संदेश लिखिए।

विभाग २ पद्य अंक (१२)

प्रश्न २. (अ) निम्नलिखित पदयांश पढ़कर सूचना के अनुसार कृतियाँ पूर्ण कीजिए :

दाता है पेड़...
जड़, तना, शाखा, पत्ती, पुष्प, फल और बीज
हमारे लिए ही तो है पेड़ की हर एक चीज
किसी ने उसे पूजा,
किसी ने उसपर कुल्हाड़ी चलाई
पर कोई बताए
क्या पेड़ ने एक बूँद भी आँसू की गिराई?
हमारी साँसों के लिए शुद्ध हवा
बीमारी के लिए दवा
शवयात्रा, शगुन या बारात
सभी के लिए देता है पुष्पों की सौगात
आदिकाल से आज तक
सुबह– शाम, दिन–रात
हमेशा देता आया है मनुष्य का साथ
कवि को मिला कागज, कलम, स्याही
वैद, हकीम को दवाई
शासन या प्रशासन
सभी के बैठने के लिए कुर्सी, मेज, आसन
जो हम उपयोग नही करे
वृक्ष के पास ऐसी एक भी नहीं चीज है जी हाँ, सच तो यह है कि
पेड़ संत है, दधीचि है ।

(१) कृति पूर्ण कीजिए।

पेड इन रूपों में दाता है →
→
→
→

(२) कविता की पंक्तियों को उचित क्रमानुसार लिखकर प्रवाह तख्ता पूर्ण कीजिए:

(१) वृक्ष के पास ऐसी एक भी नहीं चीज है
(२) हमेशा देता आया है मनुष्य का साथ
(३) हमारे लिए ही तो है पेड़ की हर एक चीज!
(४) सभी के लिए देता है पुष्पों की सौगात

(३) 'जीवन में पेड़ का महत्त्व' इस विषय पर ४० से ५० शब्दों में अपना मत व्यक्त कीजिए।

(आ) (आ) निम्नलिखित मुद्दों के आधार पर सच हम नहीं, सच तुम नही' कविता का रसास्वादन कीजिए

(१) रचनाकार का नाम
(२) पसंद की पंक्तियाँ
(३) पसंद आने के कारण
(४) कविता की केंद्रीय कल्पना

अथवा

जीवन के अनुभवों और वास्तविकता से परिचित कराने वाले वृंद जी के दोहों का रसास्वादन कीजिए

विभाग ३ विशेष अध्ययन अंक (१०)

प्रश्न ३. (अ) निम्न लिखित पद्यांश पढ़कर सूचना के अनुसार कृतियाँ पूर्ण कीजिए :–

अच्छा, मेरे महान कनु,
मान लो कि क्षण भर को
मैं यह स्वीकार लूँ
कि मेरे ये सारे तन्मयता के गहरे क्षण
सिर्फ भावावेश थे,
सुकोमल कल्पनाएँ थीं
रँगे हुए, अर्थहीन, आकर्षक शब्द थे–
मान लो कि
क्षण भर को
मैं यह स्वीकार लूँ
कि
पाप–पुण्य, धर्माधर्म, न्याय–दंड

क्षमा–शीलवाला यह तुम्हारा युद्ध सत्य है–
तो भी मैं क्या करूँ कनु,
मैं तो वही हूँ
तुम्हारी बावरी मित्र
जिसे सदा उतना ही ज्ञान मिला
जितना तुमने उसे दिया
जितना तुमने मुझे दिया है अभी तक
उसे पूरा समेटकर भी
आस–पास जाने कितना है तुम्हारे इतिहास का
जिसका कुछ अर्थ मुझे समझ नहीं आता है !

(१) कृति पूर्ण कीजिए: **(02)**

कनुप्रिया की तन्मयता के गहरे क्षण सिर्फ –

i)_____ ii)_____

iii)_____ iv)_____

(२) पद्यांश में से शब्द–युग्म ढूँढकर लिखिए: **(02)**

i)_____ ii)_____

iii)_____ iv)_____

(३) प्राचीन काल एवं आधुनिक काल की सेनाओं के बारे में ४० से ५० शब्दों में अपने विचार व्यक्त कीजिए। **(02)**

(आ) निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लगभग ८० से १०० शब्दों में लिखिए: **(04)**

(१) राधा की दृष्टि से जीवन की सार्थकता स्पष्ट कीजिए।

(२) कवि ने राधा के माध्यम से आधुनिक मानव की व्यथा को शब्दबद्ध किया है, इस कथन को स्पष्ट कीजिए।

विभाग ४– पारिभाषिक शब्दावली : अंक ६

प्रश्न ४ निम्नलिखित में से किन्हीं छह शब्दों के लिए हिंदी शब्द लिखिए: **(06)**

i) Announcer ii) Deduction iii) Expert iv) Warning
v) Balance vi) Action vii) Antibiotics viii) Graphic Tabe

विभाग ५– व्याकरण: (अंक १०)

प्रश्न ५ (अ) निम्नलिखित वाक्यों का कोष्ठक की सूचना के अनुसार काल परिवर्तन कीजिए (कोई दो) **(02)**

(१) मुकदमा दरबार में पेश होता है। (सामान्य भूतकाल

(२) मौसी कुछ नही बोल रही है। (अपूर्ण भूतकाल)

(३) मैं उसके परिणाम की प्रतीक्षा करती है। (सा. भविष्यतकाल)

प्रश्न ५. (आ) निम्न लिखित पंक्तियों में उद्धृत अलंकारो के नाम पहचानकर लिखिए:– (कोई दो) **(02)**

(१) सोहत ओढे पीत पर श्याम सलोने गात। मनों नीलमणि शैल पर, आतप पड्यो प्रभात ।।

(२) करत–करत अभ्यास के, जड़मति होत सुजान। रसरी आवत जात है, सिल पर पड़त निसान

(३) चरण–कमल–सम कोमल

प्रश्न ५. (इ) निम्न लिखित पंक्तियों में उद्धृत रस पहचान कर उनके नाम लिखिए: (कोई दो) **(02)**

(१) राम के रूप निहारती जानकी कंकन के नग की परछाई, याते सबै सुधि भूलि गई, कर टेकि रही पल टारत नाही।

(२) बिनु पग– चलै, सुनै बिनु काना । कर बिन कर्म करै, विधि नाना । आनन रहित सकल रस भोगी बिनु वाणी वक्ता, बड़ जोगी ।

(३) श्रीकृष्ण के वचन सुन, अर्जुन क्रोध से जलने लगे। सब शोक अपना भूलकर, करतल युगल मलने लगे।

प्रश्न ५. (ई) निम्न लिखित मुहावरों को के अर्थ लिखकर उचित वाक्यों में प्रयोग कीजिए: (कोई दो) **(02)**

(१) जान आँखे चार होना (२) विवश होना

(३) जी–जान काम करना (४) उगल देना।

प्रश्न ५. (उ) निम्न लिखित वाक्यों को शुद्ध करके वाक्य फिर से लिखिश (कोई दो) **(02)**

(१) यह नारा उँच उठे रहता है।

(२) यह तो जिदगि का अहम फैसाला है।

(३) नीराला जी भी इसी परीवार के सदस्य हैं।

Date7/11/2023 | Navkokan Eduction Society's D. B. J. College, Chiplun XII Terminal Examination 2023-24 | Seat/Roll No.

Time - 2:30 Hrs. | Sub. - Sanskrit Pages - 5 | Max. Marks - 50

डी. बी. जे. महाविद्यालयः, चिपळूणम्

12 कक्ष्या - कला, विज्ञानं, वाणिज्यम्

प्रथमसत्रान्तपरीक्षा - नोव्हेंबर 2023

समयः - 2:30 होराः विषय - संस्कृतम् अङ्काः - 50

प्रथमः विभागः - सुगमसंस्कृतम् (4)

प्रश्नः 1 अ) चित्रं दृष्ट्वा व्यावहारिकसूचनाः लिखत। 2

प्रश्नः 1 ब) अधोदत्तान् शब्दान् योग्यस्तबके वर्गीकुरुत। (6 तः 4) 2

कला	शिक्षणम्	नाट्यम्
------	------	------
------	------	------

(मञ्जूषा - जलतरणम्, संवादिनी, तक्षणम्, इन्द्रजालम् नेपथ्यगृहम्, स्वायत्तता)

द्वितीयः विभागः -- पद्यम् (6)

(अवबोधनं, शब्दज्ञानं, पृथक्करणं, सरलार्थः, अन्वयपूर्तिः)

प्रश्नः 2 अ) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत। 4

अ 1) अवबोधनम् (3 तः 2) 2

1) उचितं वाक्यांशं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।
अहं पुरुषं वदामि यत् ----------।
1.कार्यं ददातु।
2.व्रीहिं ददातु।

2) पूर्णवाक्येन संस्कृतभाषया उत्तरं लिखत।
मद्गेहे किं किम् अस्ति?

3) विशेषणे चिनुत।
अहं - ------, ------

द्वन्द्वोऽहं द्विगुरप्यहं मद्गेहे नित्यमव्ययीभावः ।
तत्पुरुष कर्मधारय येनाहं स्यां बहुव्रीहिः ।।५।।

वासः प्रधानं खलु योग्यताया वासोविहीनं विजहाति लक्ष्मीः ।
पीताम्बरं वीक्ष्य ददौ स्वकन्यां दिगम्बरं वीक्ष्य विषं समुद्रः ।।६।।

अ 2) पृथक्करणम् - स्तम्भपूरणं कुरुत। 2

समुद्रः	किं वीक्षते?	किं ददाति?
1)	--------	--------
2)	--------	--------

अथवा

अ 2) शब्दज्ञानम्। 2

1) सन्धिविग्रहं कुरुत। - द्विगुरप्यहं

2) वासोविहीनं लक्ष्मीः विजहाति। - लक्ष्मीः इत्यस्य स्थाने तद् सर्वनाम्नः योग्य रूपं योजयत।

प्रश्नः 2 आ) रिक्तस्थानानि पूरयित्वा अन्वयं लिखत। अथवा सरलार्थं लिखत। 2

अम्बा कुप्यति तात मूर्ध्नि विधृता गङ्गेयमुत्सृज्यतां
विद्वन् षण्मुख का गतिर्मम चिरं मूर्ध्नि स्थिताया वद ।
कोपावेशवशादशेषवदनैः प्रत्युत्तरं दत्तवान्
''अम्भोधिर्जलधिः पयोधिरुदधिर्वारान्निधिर्वारिधिः'' ।।

अन्वयः - तात, अम्बा कुप्यति (अतः) मूर्ध्नि विधृता ------ गङ्गा उत्सृज्यताम्। विद्वन् षण्मुख, मम ----- चिरं स्थितायाः (गङ्गायाः) का गतिः वद। कोपावेशवशात् ----- प्रत्युत्तरं दत्तवान्, अम्भोधिः, जलधिः, पयोधिः, ----- वारांनिधिः वारिधिः।

तृतीयः विभागः - गद्यम् (9)

(अवबोधनं, शब्दज्ञानं, पृथक्करणं, स्पष्टीकरणम्)

प्रश्नः 3 अ) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत। 4

अ 1) अवबोधनम् (3 तः 2) 2

1) रेखाङ्कितं पदम् आधृत्य संस्कृतभाषया प्रश्ननिर्माणं कुरुत।
प्रत्युषसि विनिमयं कारयेत्।

2) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत।
सूत्राध्यक्षः किं किं कारयेत्?

3) वाक्यं पूर्णं लिखित्वा सत्यं वा असत्यम् इति लिखत।
सूत्राध्यक्षः पुरुषैः कर्तयेत्।

सूत्रविषयकाणि कर्तव्यानि -

सूत्राध्यक्षः सूत्र - वर्म - वस्त्र - रज्जु - व्यवहारं तज्ज्ञातपुरुषैः कारयेत् । ऊर्णा - वल्क - कार्पास - तूल- -शण - क्षौमाणि च विधवा - व्यङ्गा - कन्या - प्रव्रजिता - वृद्धराजदासीभिः कर्तयेत् । (२.२३.१,२) सूत्रशालां प्रत्युषसि भाण्डवेतनविनिमयं कारयेत् । सूत्रपरीक्षामात्रः प्रदीपः । स्त्रिया मुखसन्दर्शनेऽन्यकार्यसम्भाषायां, वेतनकालातिपातने, अकृतकर्मवेतनप्रदाने च दण्डः ।

अ 2) पृथक्करणम् - जालरेखाचित्रं पूरयत। 2

------ ------

दण्डः कदा ?

------ ------

अथवा

अ 3) शब्दज्ञानम्।

1) सन्धिविग्रहं कुरुत। - तज्ज्ञातपुरुषैः 2

2) सूत्राध्यक्षः विनिमयं कारयेत्। - **विनिमयं** इत्यस्य स्थाने तद् सर्वनाम्नः योग्यं रूपं योजयत।

प्रश्नः 3 ब) माध्यमभाषया ससन्दर्भं स्पष्टीकुरुत। (2 तः 1)

1) कृतकानि, रसायनबहुलानि प्रसाधनानि तत्र न दृश्यन्ते। 5

2) यूयं सर्वा भगिनीभावं भजध्वे।

चतुर्थः विभागः - नाट्यम् (9)

(अवबोधनं, शब्दज्ञानं, पृथक्करणम्, स्पष्टीकरणम्)

प्रश्नः 4 अ) नाट्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत। (3 तः 2)

अ 1) अवबोधनम् 2

1) वाक्यं पूर्णं लिखित्वा सत्यं वा असत्यम् इति लिखत।
बालकस्य माता महर्षेः पत्नी।

2) रेखाङ्कितं पदम् आधृत्य संस्कृतभाषया प्रश्ननिर्माणं कुरुत।
जननी अत्र देवगुरोः तपोवने प्रसूता।

3) संस्कृतभाषया पूर्णवाक्येन उत्तरत।
द्वितीया तापसी कस्य नाम न संकीर्तयति?

राजा : कथं चक्रवर्तिलक्षणमप्यनेन धार्यते।

द्वितीया : सुव्रते, न शक्य एष वाचामात्रेण विरमयितुम्। गच्छ त्वम्। मदीय उटजे मृत्तिकामयूरस्तिष्ठति। (तापसी) तमस्योपहर।

प्रथमा : तथा। (इति निष्क्रान्ता)

द्वितीया : (राजानमवलोक्य) भद्रमुख, एहि तावत्। मोचयानेन बाध्यमानं बालमृगेन्द्रम्।

राजा : (उपगम्य, सस्मितम्) अयि भो महर्षिपुत्र।

द्वितीया : भद्रमुख, न खल्वयम् ऋषिकुमारः।

राजा : (बालकमुपलालयन्) न चेत् मुनिकुमारोऽयम्, अथ कोऽस्य व्यपदेशः?

द्वितीया : पुरुवंशः।

राजा : (आत्मगतम्) कथमेकान्वयो मम!

(प्रकाशम्) कथमस्य जननी अत्र देवगुरोः तपोवने प्रसूता?

द्वितीया : अप्सरस्सम्बन्धेन।

राजा : (अपवार्य) हन्त, द्वितीयमिदमाशाजननम्। (प्रकाशम्) अथ सा तत्रभवती किमाख्यस्य राजर्षेः पत्नी?

द्वितीया : कस्तस्य धर्मदारपरित्यागिनो नाम सङ्कीर्तयितुं चिन्तयिष्यति?

राजा : (स्वगतम्) इयं खलु कथा मामेव लक्ष्यीकरोति। यदि तावदस्य शिशोर्मातरं नामतः पृच्छामि? अथवा अनार्यः परदारव्यवहारः।

अ 2) शब्दज्ञानम् 2

1) प्रथमाविभक्त्यन्तपदे चित्वा लिखत।

2) प्राणिनामनी चित्वा लिखत। - -------, ------

3) पूर्वकालवाचक-हेत्वर्थक-धातुसाधित-अव्यये चित्वा लिखत।

अथवा

अ 2) पृथक्करणम् - स्तम्भं पूरयत। 2

1) बालकस्य व्यपदेशः --------- ।

2) बालकस्य हस्ते --------- ।

3) बालकस्य जन्मस्थानं --------- ।

4) बालकेन बाध्यमानः --------- ।

प्रश्नः 4 ब) माध्यमभाषया समन्दर्भं स्पष्टीकुरुत। (2 तः 1) 5

1) भवतः आश्रमस्य विरुद्धः अयमाचारः।

2) भगवान् सौख्यदाता भवेन्नः।

पञ्चमः विभागः - भारतविद्या, नाट्यम् (3)

प्रश्नः 5) उचितं पर्यायं चित्वा पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत। (4 तः 3) 3

1) मिराशीमहोदयः ------ विषये लिखितवान्।
(पुरातत्त्वशास्त्र, पुराभिलेखविद्या, हस्तलिखितशास्त्र)

2) नाट्यशास्त्रस्य टीकाकारः ------ ।
(शिवगणेशः, अभिनवगुप्तः, मिराशी)

3) भीमबेटका शैलभित्तिचित्राणि ------ प्रकाशितानि।
(वाकणकर, वर्णेकर, वेलणकर)

4) ------ आधुनिकः नाटककारः।
(ढवळीकर, देगलूरकर, भातखण्डे)

षष्ठः विभागः - लेखनकौशलम् (8)

प्रश्नः 6) अधोनिर्दिष्टे कृती कुरुत। (3 तः 2) (8)

1) मञ्जूषातः शब्दान् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयित्वा चित्रपटवर्णनं पुनर्लिखत। (4)

जाने भी दो यारो इति हिन्दी हास्यचित्रपटे विनोदसुधीरौ ------ सुहृदौ छायाचित्रकारौ। तौ मुम्बयीनगरे छायाचित्रव्यवसायम् आरब्धवन्तौ। तयोः व्यवसायः सफलतां न भजते। अतः ------ एकस्याः वृत्तपत्रसंस्थायाः कार्यं स्वीकुरुतः। भ्रष्टजनानां कृष्णकृत्यानि प्रकाशं ------ प्रयतमानौ एतौ युवकौ किं किं कुरुतः? ------ स्वयमेव च कथम् अभियुक्तौ भवतः? एषा कथा प्रहासं जनयति। एवं च समाजव्यवस्थानां ------ विचारान् अपि प्रेरयति।

------ चित्रपटे नियमभ्रष्टाः अधिकारिणः, स्वार्थान्धाः वणिजः, प्रसिद्धिलोलुपाः धनलुब्धाः वृत्तपत्रसंस्थाः च ------ सर्वे मिलित्वा लोकतन्त्रं केवलं ------ प्रयोजयन्ति। तस्य यथार्थदर्शनं क्रियते अनेन चित्रपटेन।

(मञ्जूषा - विषये, नेतुं, एते, द्वौ, स्वार्थसिद्धये, अस्मिन्, तौ, परिस्थितिवशात्)

अथवा

2) निमन्त्रणपत्रिकायाः आधारेण संस्कृतभाषया वृत्तान्तलेखनं कुरुत। (4)

निमन्त्रणम्
पर्यावरणरक्षणार्थं स्वच्छता
गान्धीजयन्तीनिमित्तेन
सह्याद्रिनिसर्गमित्रसंस्था, चिपळूणम्
आयोजयति
नदीतीरस्वच्छताभियानम्
प्रमुखातिथिः - श्री. मोहन पाटील
(रत्नागिरी-जिल्हा-पर्यावरण-शिक्षक-संघटना-अध्यक्षः)
अध्यक्षा - मा. सुरेखा खेराडे (नगराध्यक्षा)
स्थलम् - गांधारेश्वरः, चिपळूणम्
समयः - प्रातः 8:00 तः सायं 4:00
दिनाङ्कः - 1 ऑक्टोबर 2023 रविवासरः
सर्वेषां सहर्षं स्वागतम्।
संयोजकाः

भाऊ काटदरे	राम मोने	उदय पण्डित
सञ्चालकः	अध्यक्षः	सचिवः
9423831700	9420151700	9881575033

अथवा

3) एकं विषयम् अधिकृत्य संस्कृतभाषया 8 - 10 वाक्येषु निबन्धलेखनं कुरुत। (4)
1. महाराष्ट्रदेशः
2. मम प्रियः अभिनेता
3. मया अनुभूता आपत्तिः

सप्तमः विभागः - भाषाभ्यासः (8)

प्रश्नः 7) अधोनिर्दिष्टाः कृतीः कुरुत। (5 तः 4)

अ) नामतालिकां पूरयत। (6 तः 4) 8

2

नाम	प्रातिपदिकम्	अन्तम्	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
सुहृद्भ्यः	------	दकारान्तम्	पुंलिङ्गम्	------	बहुवचनम्
संन्यासिभिः	संन्यासिन्	इन्नन्तम्	-------	------	बहुवचनम्
भ्रातरौ	------	-------	पुंलिङ्गम्	प्रथमा	द्विवचनम्

आ)समासतालिकां पूरयत। **(6 तः 4)**

2

समस्तपदम्	विग्रहः	समासनाम
स्त्रीपुरुषाः	----------	द्वन्द्वः।
सहस्रांशुः	----------	बहुव्रीहिः।
ग्रामान्तरम्	----------	कर्मधारयः
----------	स्नानाय इति।	चतुर्थीतत्पुरुषः।
अज्ञानम्	न ज्ञानम्।	----------
सानिलः	अनिलेन सह।	----------

इ) तद्धितान्तकृदन्तयोः स्तम्भं पूरयत। (6 तः 4) 2

तद्धितान्ताः	कृदन्ताः
--------	--------

(मञ्जूषा - दृष्ट्वा, निष्फलता, देयम्, मत्सरिणी, पौण्डरीकम्, अलङ्करणम्)

ई) समानार्थकशब्दं लिखत। (6 तः 4) 2

परिव्राजकः षण्मुखः सितः द्विरेफः दर्पणः पत्नी

उ) सूचनानुसारं परिवर्तनं कुरुत। (5 तः 2) 2

1)लकारं परिवर्तयत।

त्वं स्पृश। (लट्-लकारः)

2)वचनं परिवर्तयत।

आवां श्रद्दध्वहे। (बहुवचनम्)

3)सति सप्तमी रचनां निष्कासयत।

प्रस्थिते मयि त्वम् उपदिष्टः।

4)वाच्यपरिवर्तनं कुरुत।

भगवता मारिचेन औषधिः दत्ता।

5)पूर्वकालवाचक-धातुसाधित-अव्ययं निष्कासयत।

बालशौण्डीर्यं दृष्ट्वा अहं सौभद्रं स्मरामि।

अष्टमः विभागः - अपठितम् (3)

प्रश्नः 8) संस्कृतवाक्यानां माध्यमभाषया अनुवादं कुरुत। (4 तः 3) 3

1) सर्वदेवमयो राजा, राजाज्ञा बलवत्तरी।
2) मया जीवने सर्वविधानि सुखदुःखानि दृष्टानि।
3) सर्वेषां हितम् एव कामयताम्।
4) सज्जनः महात्मानं नमस्कृत्य प्रस्थितवान्।

Date: 08 NOV 2023 | Navkonkon Education Society's D.B.J. College, Chiplun | Roll N0:-

XII - Terminal Examination:- 2023

Time:- 2 ½ Hrs. Sub:- Geography Page;- 2 Marks:- 50

सूचना:- १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत. २) आवश्यक तेथे आकृत्या / आलेख काढा.
३) रंगीत पेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे
५) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात. ६) नकाशा पुरवणी मूळ उत्तरपत्रिकेस जोडावी

प्रश्न १) दिलेल्या सूचनानुसार खालील प्रश्न सोडवा.

अ) साखळी पूर्ण करा. (४)

अ.क्र	अ	ब	क
१)	भारत	आदिवासी जमात	औद्योगिक
२)	साक्षरता	मान्सून हवामान	पिग्मी
३)	नगराचे कार्य	आर्थिक विकासाचे द्योतक	सर्वाधिक लोकसंख्या
४)	शिकार	प्रशासकीय	सामाजिक विकासाचे द्योतक

ब) अचूक सहसंबंध ओळखा. A: विधान R: कारण (३)

१) A: भूमध्य सामुद्रिक हवामानाच्या प्रदेशात मानवी वस्ती वाढत आहे.
R: हे हवामान मानव व त्याच्या व्यवसायास अनुकूल आहे.
अ) केवळ A बरोबर आहे
आ) केवळ R बरोबर आहे.
इ) A आणि R दोन्ही बरोबर आहेत आणि R हे A चे अचूक स्पष्टीकरण आहे.
ई) A आणि R दोन्ही बरोबर आहेत आणि R हे A चे अचूक स्पष्टीकरण नाही.

२) A: लोकसंख्या मनोऱ्याचा रुंद तळ बालकांची संख्या अधिक असल्याचे दाखवते.
R: लोकसंख्या मनोऱ्याचा रुंद शीर्ष वृद्धांची संख्या अधिक असल्याचे द्योतक आहे.
अ) केवळ A बरोबर आहे
आ) केवळ R बरोबर आहे.
इ) A आणि R दोन्ही बरोबर आहेत आणि R हे A चे अचूक स्पष्टीकरण आहे.
ई) A आणि R दोन्ही बरोबर आहेत आणि R हे A चे अचूक स्पष्टीकरण नाही.

३) A: भारतात औद्योगिक उत्पादनात विविधता आहे.
R: भारत हा कृषीप्रधान देश आहे.
अ) केवळ A बरोबर आहे
आ) केवळ R बरोबर आहे.
इ) A आणि R दोन्ही बरोबर आहेत आणि R हे A चे अचूक स्पष्टीकरण आहे.
ई) A आणि R दोन्ही बरोबर आहेत आणि R हे A चे अचूक स्पष्टीकरण नाही.

क) दिलेल्या सूचनानुसार खालील प्रश्न सोडवा. (३)

१) पुढील वन प्रकारांचा विषवृत्तापासून ध्रुवाकडे क्रम लावा.
अ) उष्ण कटिबंधीय पानझडी वने ब) विषवृत्तीय सदाहरित वने
क) समशितोष्ण कटिबंधीय सूचीपर्णी वने ड) समशितोष्ण कटिबंधीय पानझडी वने

२) कमी ते जास्त भांडवल गुंतवणुकीनुसार उद्योगांचा योग्य क्रम लावा.
अ) मध्यम ब) सुक्ष्मक) लघू ड) मोठे

३) वाढत्या लोकसंख्येनुसार पुढील वस्त्यांचा क्रम लावा.
अ) शहर ब) उपनगर क) खेडे ड) महानगर

ड) अचूक पर्याय निवडा. (३)

१) लोकसंख्येच्या वितरणावर परीणाम करणारा मानवी घटक
अ) शेती ब) मृदा क) हवामान ड) पाण्याची उपलब्धता

२) जगात सर्वात कमी लिंगगुणोत्तर असणारा देश
अ) भारत ब) भूतान क) रशिया ड) संयुक्त अरब अमिरात

३) मळ्याची शेती करणारा देश
अ) मलेशिया ब) ऑस्ट्रेलिया क) रशिया ड) संयुक्त संस्थाने

प्रश्न २) भौगोलिक कारणे लिहा. (कोणतेही दोन) (६)

१) लोकसंख्येचे वितरण असमान आहे.
२) विकसित देशात शेती व्यवसायात गुंतलेल्या लोकांची संख्या कमी आहे.
३) कोकणातील रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात फळप्रक्रिया उद्योग आढळतात.
४) भारतातील छोटा नागपूर पठारावर खाणकाम व्यवसाय विकसित झाला आहे.

प्रश्न ३) फरक स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन) (६)

१) अवजड उद्योग व हलके उद्योग

२) विषववृत्तीय वनातील लाकूडतोड व समशितोष्ण वनातील लाकूडतोड

३) केंद्रित वस्ती व विखुरलेली वस्ती

४) विस्तारणारा मनोरा व संकोचणारा मनोरा

प्रश्न४) अ) तुम्हास दिलेल्या जगाच्या नकाशामध्ये पुढील बाबी योग्य चिन्हाच्या सहाय्याने दाखवा आणि सूची तयार करा. (कोणतेही चार) (४)

१) ऑस्ट्रेलियातील जास्त लोकसंख्येचा प्रदेश

२) स्थलांतरास आकर्षित करणारे भारतातील एक शहर

३) अमेरिकेतील एक महाकाय नगर - न्यूयॉर्क ४) डॉगर बँक मत्स्यक्षेत्र

५) हूर औद्योगिक क्षेत्र ६) जपानमधील औद्योगिक प्रदेश

ब) दिलेल्या आलेखाचे वाचन करून त्यावर आधारित प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (३)

खंडनिहाय शेती व्यवसायात गुंतलेल्या लोकसंख्येची टक्केवारी

१सेमी=५%

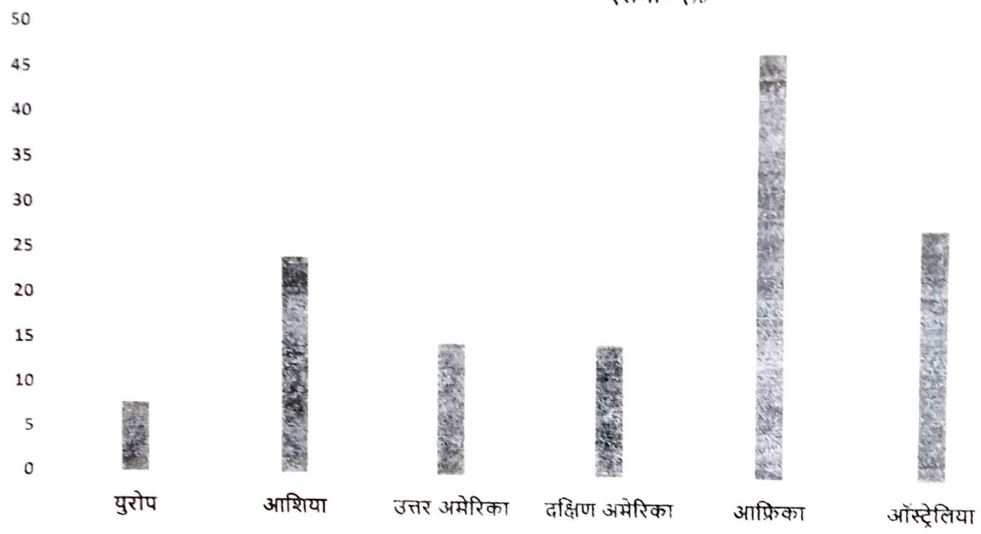

प्रश्न १) वरील आलेख काय दर्शवितो?

२) कोणत्या खंडात १०% पेक्षा कमी लोकसंख्या शेती व्यवसायात गुंतलेली आहे?

३) कोणत्या खंडात सर्वात जास्त लोकसंख्या शेती व्यवसायात गुंतलेली आहे?

प्रश्न ५) टिपा लिहा (कोणतीही एक) (४)

१) नागरी वस्तीच्या समस्या २) लोकसंख्या मनोरा

प्रश्न ६) अ) पुढील उतारा वाचून त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (४)

लोकसंख्याविषयक अहवालात जगाच्या लोकसंख्या वाढीचा कल व्यक्त करण्यात आला आहे. एका अंदाजानुसार २०२८ पर्यंत चीन हाच सर्वाधिक लोकसंख्येचा देश असेल, मात्र आताच्या जागतिक लोकसंख्या वाढीच्या अंदाजानुसार २०२८ ऐवजी २०२२ मध्येच भारत चीनला मागे टाकून सर्वाधिक लोकसंख्येचा देश ठरण्याची शक्यता आहे. या शतकाच्या अखेरपर्यंत भारताची लोकसंख्या सुमारे १.८ अब्ज तर जगाची लोकसंख्या ११.२ अब्जापर्यंत जाईल असा अंदाज आहे.

अहवालात म्हटले आहेकी, २१ व्या शतकात बहुतेक प्रमाणात उच्च प्रजनन मुख्यत: आफ्रिकेत किंवा मोठ्या लोकसंख्या असलेल्या देशांमध्ये अपेक्षित आहे. नायजेरिया, पाकिस्तान, एथिओपिया टांझानिया, इंडोनेशिया, युगांडा या देशांत लोकसंख्येत लक्षणीय वाढ होण्याची शक्यता आहे.

प्रश्न १) वरील परिच्छेदाला योग्य शीर्षक द्या.

२) कोणकोणत्या देशांत लोकसंख्या वाढीची शक्यता आहे?

३) लोकसंख्येबाबत भारतात काय बदल होऊ शकतो?

४) लोकसंख्येबाबत आफ्रिकेत काय बदल होऊ शकतो?

ब) आकृती काढा (कोणतीही एक) (२)

१) उद्योगांचे वर्गीकरण २) रेषाकृती वस्ती

प्रश्न ७) खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) (८)

१) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत स्पष्ट करा.

२) सखोल शेतीची सविस्तर माहिती लिहा.

D.B.J. COLLEGE, CHIPLUN

Question No. 4(A)

प्रश्न क्र. ४ (अ)

जग (World)

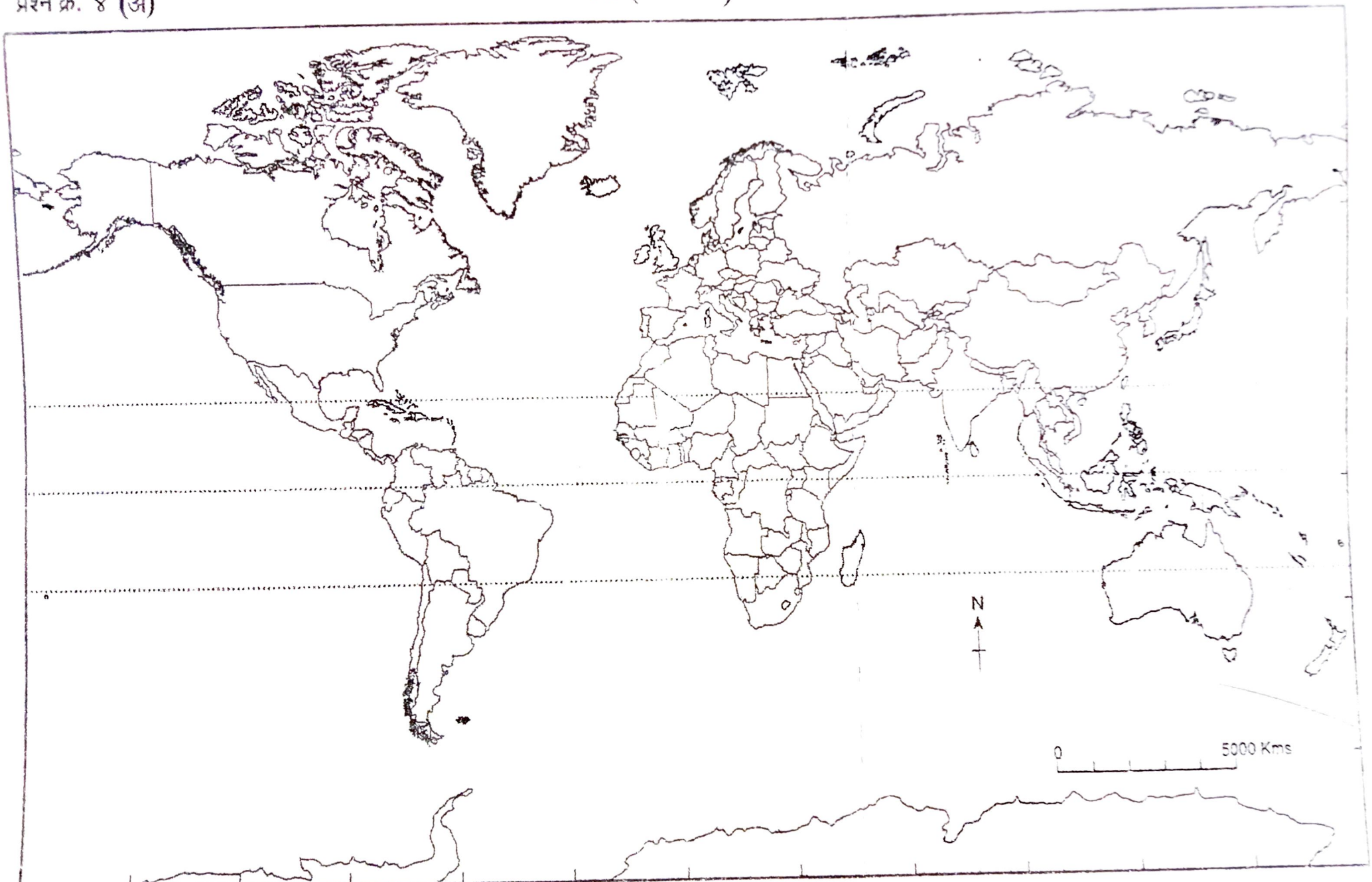

Date:- 8 NOV 2023 **Navkonkan Education Society's** **Roll No:-**

D. B. J. College, Chiplun

XII- Terminal Examination: - 2023

Time:- 2 ½ Hrs. **Sub:- Geography** **Page:- 2** **Marks:- 50**

Note:- 1) All questions are compulsory. 2) Draw a diagrams / graphs wherever necessary.
3) Use of colour pencil is allowed. 4) Use of World Map stencil is allowed
5) Figures to the right indicate full marks
6) Tie supplement of map to the main answer book

Q.1) Answer the questions as per given instruction

A) Complete the chain (4)

Sr.No	A	B	C
1)	India	Tribes	Industrial
2)	Literacy	Monsoon climate	pygmies
3)	Function of city	Indicator of Economic development	Highest population
4)	Hunting	Administrative	Indicator of Social development

B) Identify the correct correlation. A: Assertion R: Reasoning (3)

1) A: Human settlements has increased in the Mediterranean climate region.
R: This climate is favorable for human and his occupations.
A) Only A is correct
B) Only R is correct
C) Both A and R are correct and R is the correct explanation of A.
D) Both A and R are correct and R is not the correct explanation of A.

2) A: In population pyramid, a broad base indicates high number of children in a country.
R: Broad apex is an indicator of high number of elderly in a country.
A) Only A is correct
B) Only R is correct
C) Both A and R are correct and R is the correct explanation of A.
D) Both A and R are correct and R is not the correct explanation of A.

3) A: Industrial production in India is diverse.
R: India is predominantly agrarian country.
A) Only A is correct
B) Only R is correct
C) Both A and R are correct and R is the correct explanation of A.
D) Both A and R are correct and R is not the correct explanation of A.

C) Do as directed (3)

1) Arrange the following types of forest from equator to polar region.
A) Tropical deciduous forest B) Equatorial Evergreen forest
A) Temperate Coniferous Forest D) Temperate deciduous Forest

2) Arrange the industries in order from low to high capital investment.
A) Medium B) Micro C) Small D) Large

3) Arrange the following settlements in order of increasing population
A) City B) Suburbs C) Village D) Mega City

D) Identify the correct factor (3)

1) Human factor affecting distribution of population
A) Agriculture B) Soils C) Climate D) Availability of water

2) The country has the lowest sex ratio in the world
A) India B) Bhutan C) Russia D) United Arab Emirate

3) A country practiced Plantation agriculture
A) Malaysia B) Australia C) Russia D) U.S.A

Q.2) Give geographical reasons (Any Two) (6)

1) Population distribution is uneven.
2) In developed countries, percentage of population engaged in agriculture is low.
3) Fruit processing industries are found in Ratnagiri and sindhudurg districts of konkan region.
4) Mining is developed in the chhota Nagpur plateau of India.

Q.3) Differentiate between (Any two) (6)

1) Heavy industries and Light industries
2) Lumbering in equatorial forests and Temperate forests
3) Nucleated settlement and Dispersed settlement
4) Expansive pyramid and constrictive pyramid

Q.4) A) Mark and name the following on the outline map of world with suitable index (Any Four) (4)

1) Highly populated region in Australia
2) A city in India that attracts migration
3) A metropolitan city in U.S.A- New York 4) Dogger Bank Fishing area
5) Ruhr industrial region 6) An Industrial region in Japan

B) Read the following graph and answer the questions given below. (3)

Continent wise population engaged in Agriculture in percentage

1cm=5%

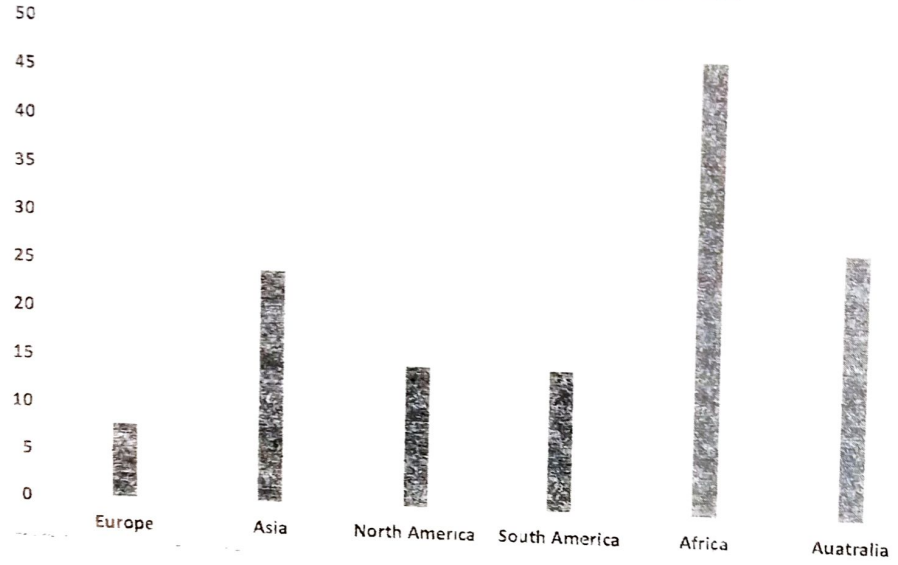

1) What does the above graph shows?
2) In which continent is less than 10% of the population engaged in agriculture?
3) In which continent is highest population engaged in agriculture?

Q.5) Write a short notes on: (Any One) (4)

1) Problems of urban settlements 2) Population pyramid

Q.6) A) Read the following passage and answer the questions given below. (4)

It has been estimated in population report that till 2028 China will be the most populous country of the world. However, recent trends indicate that India will surpass China in the middle of 2022 instead of 2028 in terms of global population.by the end of this century, India's population will be about 1.8 billion, while the world's population is projected to reach to 11.2 billion.

The population report says that in the 21st century, high fertility rate is expected mainly in African countries or in countries which are already populous. It is expected that population will increase significantly in the countries like, Nigeria, Pakistan, Ethiopia, Tanzania, Indonesia and Uganda.

1) Give the appropriate title to the above paragraph.
2) Name the countries where possibility of population growth is very high.
3) What can change in India regarding population?
4) What changes are likely to take place in Africa's population?

B) Draw neat labelled diagram (Any One) (2)

1) Classification of industries 2) Linear settlement

Q.7) Answer the following questions in detail (Any One) (8)

1) Explain the Demographic Transition Theory.
2) Explain the Intensive subsistence agriculture.

Date:09/11/2023 Navkokan Eduction Society's Seat/RollNo. | | | |

D. B. J. College, Chiplun

XII Terminal Examination 2023-24

Time - 2:30 Hrs. Sub. – Psychology Pages - 2 Max. Marks - 50

टीप: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत

२) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात

३) प्रत्येक प्रश्नाची उत्तरे नवीन पानावर लिहावीत.

प्र. १ अ) खालील दिलेले योग्य शब्द निवडून खालील विधाने पूर्ण करा. 04

1) 1879 पर्यंत मानसशास्त्र---------- शाखा अस्तीत्वात होते.

अ) भौतिकशास्त्राची ब) तत्त्वज्ञानाची क) शरीरशास्त्राची

२) _____ही बुद्धिमत्तेची वैयक्तिक चाचणी आहे

अ) आर्मी अल्फा ब) आर्मी बीटा क) ब्लॉक बिल्डिंग

३) लाजाळू आणि राखीव असलेल्या व्यक्तीला _____म्हणतात.

अ) अंतर्मुखी ब) बहिर्मुखी क) उभयमुखी

४) शाईच्या डागाची चाचणी _____मानसशास्त्रज्ञाने विकसित केली आहे

अ) मरे ब) रोर्शा क) मॉर्गन

ब)जोड्या लावा 04

गट 'अ'	गट ब
१) स्व-वृत्त शोधिका	अ) संगणक, रोबोट्स
२) कृत्रिम बुद्धिमत्ता	ब) मिनोसोटा बहुअवस्था व्यक्तिमत्वशोधिका MMPI
३) गॉर्डन ऑलपोर्ट	क) प्रक्षेपण तंत्र
४) कथावस्तूआसंवेदन चाचणी	ड) गुणविशेष सिद्धांत
	इ)वर्गतत्व सिद्धांत

क) खालील विधाने बरोबर की चूक ते लिहा 04

1) वृत्तेतिहास पद्धती ही चिकित्सा मानसशास्त्रज्ञांद्वारे सातत्याने उपयोगात आणली जाते

२) भाषिक बुद्धीमापण चाचण्या निरक्षर व्यक्तींना सहजपणे देता येतात.

३) व्यक्तिमत्वाचा केवळ बाह्य स्वरूपाशी संबंध असतो.

४) सकारात्मक भावना व्यक्तिमतत्वामध्ये उत्साह निर्माण करतात.

ड) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येक एका वाक्यात द्या 03

१) प्रयोगकर्ता कोणाला म्हणतात?

२) रचित मुलाखत म्हणजे काय?

३) कोणत्या लॅटीन शब्दापासून इंग्रजी शब्द science (सायन्स) निर्माण झाला आहे?

प्र.२.अ खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 25-30 शब्दांमध्ये द्या (कोणत्याही दोन) 04

1) अवधान म्हणजे काय?

२) शास्त्राची कोणतेही दोन वैशिष्टे स्पष्ट करा.

3) प्रक्षेपण तंत्र म्हणजे काय?

प्र.३. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 ते 60 शब्दात लिहा. (कोणत्याही दोन) 06

1) राग 2) वृत्तेतिहास पद्धती 3) रागाची उगमस्थाने

प्र.४. खालील उदाहरणांवर आधारित खालील प्रश्नांची उत्तरे केवळ शब्दात लिहा. (कोणत्याही तीन) 06

१) इंजेक्शनमुळे होणाऱ्या वेदनांमुळे रडणारी कविता आता हॉस्पिटलची इमारत पाहून रडू लागते. वर्णन केलेल्या अध्ययन प्रक्रियेला नाव द्या.

२) शैलेश यांनी नमूना गट काढून माहिती गोळा करून कामगारांच्या समस्यांचा अभ्यास केला. अशा प्रकारे अभ्यास करण्यासाठी मानसशास्त्रातील अभ्यासाची कोणती पद्धत अवलंबली गेली असावी

३) सागरच्या संशोधनात असे आढळून आले की पगार जितका जास्त तितके कामाचे समाधान जास्त. पगार आणि कार्य, समाधान यांचा परस्पर सहसंबंध कोणत्या प्रकारचा आहे.

४) शास्त्रीय संगीताचा रक्तदाबावर होणारा परिणाम अभ्यासणे या उदाहरणातील संगीत हा कोणत्या प्रकारचा परिवर्तक आहे?

५) फटाक्यांच्या आवाजाने नीलमची अभ्यासातील एकाग्रता बिघडली. हे वर्णन अवधान देण्याच्या कोणत्या पैलूचे आहे?

प्र.५. खालील संकल्पना प्रत्येकी 25 ते 30 शब्दांमध्ये स्पष्ट करा (कोणत्याही दोन) 04

1) प्रधान गुणविशेष

२) अध्ययन

3) भावनिक बुद्धिमत्ता

प्र.६. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचेउत्तर दिलेल्या मुद्यांच्या आधारे प्रत्येकी 80 ते 100 शब्दांत उत्तर द्या. 05

1) भावनिक सुदृढतेचे फायदे.

मुद्दे: i) ताणाशी समायोजन ii) उच्च स्व-नियमन

iii) कार्यक्षमता विकास iv) सर्जनशीलता वाढ

2) सर्जनशील विचारसरणीचे टप्पे स्पष्ट करा

मुद्दे: i) पुर्वतयारी ii) उद्भवन

iii) प्रदीपन iv) पडताळणी

प्र.७ . खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सुमारे 150 ते 200 शब्दांमध्ये स्पष्ट करा. 10

1) बुद्धिमत्ता चाचणीचा इतिहास स्पष्ट करा.

२) व्यक्तिमत्व म्हणजे काय? व्यक्तिमत्त्वाचे पंच घटक प्रारूप स्पष्ट करा.